

Autorka diplomové práce: Bc. Jana Kvašová

Název diplomové práce: Digitální knihovny komerčních nakladatelů

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Eva Bratková, Ph.D.

Návrh klasifikace: Velmi dobře

V Praze, dne 12. 9. 2011

Hodnocení

Předkládaná diplomová práce Bc. Jany Kvašové patří do skupiny prací, které jsou věnovány rozborům současných systémů digitálních knihoven. Autorka se konkrétně věnuje digitálním knihovnám významných zahraničních komerčních nakladatelů (z oblasti vědy, techniky a ekonomiky), ke kterým má přístup řada českých institucí včetně Univerzity Karlovy v Praze (šlo o podmínku tvorby práce). Diplomantka si toto praktické téma zvolila sama na základě zájmu o danou problematiku (téma bylo studentům nabídnuto). Motivace byla v době zadání podpořena i její praktickou činností v Národní technické knihovně v oblasti akvizice odborné literatury. Volbu tématu jsem uvítala.

Autorka představuje dílo, které je v zásadě v souladu se zadáním diplomové práce. Východiskem práce se staly zejména vlastní online provozy zadaných systémů komerčních digitálních knihoven a jejich dokumentace. Využita byla také relevantní odborná literatura, i když se domnívám, že několik málo titulů ještě mohlo být přidáno (například k obecným otázkám funkcí a modelů či struktur digitálních knihoven nebo k propojovacímu systému CrossRef; chybí například článek: BRAND, A., CrossRef and the research experience, *Learned publishing*. 2004, vol. 17, no. 3, s. 225-230. doi:10.1087/095315104323159658). Bibliografická a informační příprava jinak proběhla solidně, o čemž vypovídá i závěrečný seznam použité literatury čítající přibližně 100 titulů informačních zdrojů (dominuje dokumentace analyzovaných systémů). Jeho prezentace na s. 84-92 je připravena v souladu se stanovenými standardy. Způsob citování (harvardský styl) je v průběhu textu bezproblémový.

Problémy zpracování tématu byly konzultovány s vedoucí práce, musím ale podotknout, že jenom částečně. Autorka byla co do možností dalších konzultací k jednotlivým částem práce v jistém časovém skluzu, a tak musela hlavní části připravit v době prázdnin a mojí dovolené sama. Pozitivně hodnotím, že autorka vedla e-mailovou komunikaci s představiteli komerčních firem.

Hlavní text práce je uspořádán do 5 základních kapitol, přičemž poslední je věnována stručnému závěru. Struktura práce je promyšlená (dělení kapitol jde až na čtvrtou úroveň hierarchie). S uspořádáním souhlasím.

V první kapitole, v části 1.1 diplomantka vymezuje termín „digitální knihovny“: Opřela se ovšem ponejvíce o hesla z TDKIV. Bylo by bývalo užitečné a účelné zároveň více rozvést problematiku funkcí a zejména struktury či kompozice digitálních knihoven na obecné úrovni, neboť kdo chce analyzovat nějaké konkrétní digitální knihovny v praxi, potřebuje nejdříve představit obecnou strukturu (model) digitální knihovny jako východisko práce. V části 1.2 autorka návazně formuluje specifika digitálních knihoven komerčních nakladatelů. S tím souhlasím, jenom bych bývala v rámci konzultací, kdyby to bylo možné, doporučila tato specifika formulovat jako pracovní hypotézy či předpoklady s tím, že analýza zvolených knihoven je potvrdí nebo nepotvrdí.

Jádrovou částí práce je druhá kapitola (má celkem 53 s. textu). Diplomantka v ní představuje výsledek podrobného rozboru vybraných komerčních digitálních knihoven (3 významní

světoví reprezentanti – digitální knihovny „Wiley Online Library“, „SpringerLink“ a SciVerse ScienceDirect). S dílčím uspořádáním kapitol vyslovuji souhlas. Popis výsledků je v mnoha dílčích partiích velmi detailní (například k otázkám vyhledávání informací a služeb). Některé momenty z objektivních důvodů chybí (například softwarové a hardwarové zajištění provozu daných systémů), nebo jsou velmi stručné (například datové a metadatové formáty aj.). Autorka je samozřejmě omluvena, nebylo v její moci vždy prolomit bariéry, které byly mezi ní a komerčními subjekty. Řada zajímavých informací se nedostává do veřejného prostoru. – K této rozsáhlé kapitole mám následující otázky a náměty. Co znamená termín „recenzovaný výzkum“ (na s. 17), co je „recenzní časopis“ (na s. 20), možná má být „recenzovaný časopis“?, lze nějak jasněji osvětlit produkt „Wiley Interdisciplinární Recenze“ (na s. 20)? Na s. 24 u obrázku 2 je nepřesnost v legendě – jde o záznamy článků z časopisu, ne záznamy časopisu, a na téže straně je odkaz na obrázek č. 3 k digitální knihovně Wiley, který ale pravděpodobně v textu příslušné části zcela chybí. Za velmi důležitou otázku považuji informace o dlouhodobé archivaci fondů komerčních digitálních knihoven, autorka je zmiňuje (např. na s. 29), škoda, že nejsou více rozvedeny, jde o palčivý problém současnosti. Na s. 41 a také na s. 59 je uveden titul „Procházení podle abecedy“, chybí však informace, co je abecedně řazeno v rejstříku, možná jde o procházení podle názvů dokumentů?

Třetí kapitola přináší stručný popis propojovací služby CrossRef. Jak jsem uvedla výše v textu, tato část mohla čerpat z více odborných článků, autorka mohla mít pro výchozí orientaci též text popisu této služby z článku „Otevřený přístup, digitální knihovny a citační služby“ z konference INFORUM 2006, kap. 3.2.3, CrossRef. Informace předložené v této části totiž nejsou úplné, chybí například uvedení aktuálního stavu hlavní databáze metadatových záznamů MDDB systému CrossRef, není specifikován přesněji tok dat. Měla bych námitku k užívanému termínu „citační záznamy“ (např. s. 68, odst. 1 části 3.1). Je nutné striktně odlišovat základní metadatové záznamy dokumentů, které povinně ukládají do databáze MDDB nakladatelé, od citací (citačních záznamů), jež jsou součástí úplných textů popisovaných dokumentů – ty se prozatím neukládají povinně, zajišťují je jenom někteří vydavatelé. Na s. 69 je zmiňována norma ISO, chybí ale její číslo (TC46/SC9 je označení technické komise a subkomise). Na s. 70 (odst. 1, první věta) je pravděpodobně omylem uvedeno, že „sufix ... určuje žadatel“ – pravděpodobně jde o prefix identifikátoru DOI. Je škoda, že komplexní metadatový záznam (XML) z přílohy 3 není v textu blíže osvětlen. V příloze č. 1 jsou u několika identifikátorů DOI (prefixů) uvedeny nepřipustné čárky.

Za přínosnou část práce považují kapitolu 4. Autorka v ní výstižně srovnává a vyhodnocuje výsledky provedené analýzy digitálních knihoven. Pouze bych poznamenala, že namísto termínu „rešeršní formulář“ by se dal použít lepší termín „rešeršní rozhraní (na s. 76). V podčásti 4.1 autorka nastiňuje vlastní představu možné perspektivy rozvoje analyzovaných systémů.

Diplomová práce je ukončena v 5. kapitole sumarizujícím závěrem.

Práce je po formální stránce připravena na solidní úrovni. Text ale vykazuje více gramatických, stylistických a překladových nedostatků (uvádím je v seznamu za hodnocením).

Závěrem konstatuji, že práce splnila zadané úkoly, je originální a z hlediska obsahu přínosná. Zahrnuje však některé nedostatky výše a níže uvedené, a proto ji navrhuji hodnotit jako **Velmi dobrou**.

Eva Bratková, v. r.

Gramatické, stylistické a překladové chyby a překlepy v textu:

- s. 11 odst. 3, první věta, nevhodná formulace věty „Pro doplnění je možné doplnit ...“
- s. 18 odst. 2, poslední věta, termín „repositář“ je zaveden v české odborné literatuře (též v TDKIV) se zápisem „repozitář“ (v akademickém Slovníku cizích slov sice tento termín prozatím není uveden, ale je zahrnut příbuzný termín „depozitář“ – psáno se „z“); viz stejná chyba též na s. 37, 49, 79 aj.
- s. 30 odst. 3, poslední věta, přídavné jméno od jména města „New York“ se korektně podle Slovníku spisovné češtiny zapisuje „newyorský“ (tedy např. „newyorská kancelář“)
- s. 34 odst. 3, druhá věta a další věty, termín „MARC záznam“ je uveden v anglickém slovosledu, v češtině lépe „záznam MARC“ nebo „záznam ve formátu MARC“
- s. 34 odst. 4, druhá věta, termín „tzv. OCLC control number“ je v české textu vhodné přeložit (kontrolní číslo OCLC)
- s. 36 odst. poslední, první věta, termín „série“ je anglicismem, správně má být přeložen „edice“ (na jiných místech v textu se takto vyskytuje správně); stejná chyba je na s. 44
- s. 38 odst. 1, třetí věta, chybí čárka v souvětí za slovem „určit“
- s. 38 odst. 3, druhá věta, „řazení podle titulu“ má být správně „řazení podle názvu“?
- s. 38 odst. 3, třetí věta, chybí čárka v souvětí za slovem „dozví“; místo spojky „pokud“ by měla ale být spojka „že“
- s. 38 odst. 3, pátá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „dokument“ a také z slovem „bilá“
- s. 46 odst. 2, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „vybrali“
- s. 47 odst. 5, první věta, překlep ve slově „Sytém“
- s. 48 odst. 2, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „zvolit“
- s. 54 odst. 1, třetí věta, přídavné jméno „Nizozemská“ musí být s malým písmenem, neboť jméno knihovny zní pouze „Královská knihovna v Haagu“; viz stejná chyba na s. 75 a 79
- s. 54 odst. 1, třetí věta, jméno zmiňované země je podle pravidel ČJ korektně „Nizozemsko“, nikoliv „Nizozemí“
- s. 54 odst. poslední, druhá věta, chyba ve shodě: sousloví „Všechny vyhledávací pole“ bude správně „Všechna vyhledávací pole“
- s. 54 odst. poslední, třetí věta, nekorektně uvedený odborný termín „vyhledávané výrazy“, správně „vyhledávací výrazy“ (viz též TDKIV); stejná chyba na s. 79 na posledním řádku
- s. 56 odst. 2, druhá věta, odborný termín „volný dokument“ je zde uveden správně, jinde v textu jsou ale uvedeny anglicismy „open access dokument“, např. na s. 66 v posledním odstavci, na s. 78 v předposledním odstavci aj.
- s. 67 odst. 3, druhá věta, sousloví „v XML schéma“ je v anglickém pořadí a navíc podstatné jméno není ve správném pádě; lépe: „ve schématu XML“
- s. 68 odst. 1, první věta, slovo „kapitolách“ má být asi „podkapitolách“?
- s. 69 odst. 1, první věta, chybí čárka v souvětí za slovem „řídí“
- s. 69 odst. 3, třetí věta, sousloví „DOI identifikátory“ je v anglickém pořadí, lépe: „identifikátory DOI“
- s. 73 odst. 2, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „pravidla“
- s. 74 odst. 2, třetí věta, chyba ve shodě: „nakladatelství se ... sloučily“, správně „sloučila“
- s. 75 odst. 3, předposlední věta, nadbytečná předložka „v“ před slovem „plánováno“
- s. 77 odst. 3, druhá věta, chybí čárka v souvětí za slovem „dispozici“
- s. 78 odst. předposlední, poslední věta, překlep v anglickém slově „acces“ (správně access)
- s. 80 odst. 2, první věta, chyba v pádě číslovky „dvěmi“ (7. pád „dvěma“)